

Het portret

Het portret

Marga Bruijnis

© 2021 Marga Bruijnis

Coverontwerp Marga Bruijnis

Bewerking zelfportret Filippino Lippi (1481-1482, Florence)

Foto auteur Ronny Aalbers

ISBN: 9789464356762

www.hetportret.com

www.margabruijnis.nl

“Amicus certus in re incerta cernitur”

In nood leert men zijn vrienden kennen.

(Cicero, Lealius 17.64)

Zuidenwind

Castello Rocca, 31 mei 1477

Beste vriend,

Ik hou het hier niet meer uit. Mijn moeder verstikt mij met haar zorgen. Haar aanwezigheid maakt de lucht in het kasteel zo benauwd dat ik geen adem krijg. Wanneer ik grappen maak met de staljongen, lach ik te hard en moet ik op mijn manieren letten. Wanneer ik niks te zeggen heb aan tafel, ben ik te stil en moet ik vrolijk zijn. Onder haar keurende blik verschrompelt ieder zaadje nog voordat het heeft kunnen ontkiemen.

Ik zit nu op mijn kamer, omdat ze me verboden heeft om mee te gaan jagen. Zogenaamd omdat ik mijn studie zou verwaarlozen. Het is gewoon weer een smoes van haar. Dat mens is bang voor alles wat normaal is voor een man: vechten, veroveren, en verleiden.

Nog even en ze heeft niets meer over mij te zeggen. Over één maand en acht dagen om precies te zijn. Ik weet het, dat duurt niet meer zo lang. Iedere dag sleept zich eindeloos voort in deze torenkamer waar de bergen mij het zicht op de wereld ontnemen. Het is dat ik het vooruitzicht heb hier in de zomer weg te zijn, anders was ik net zo lief dood.

Als je hier was, zou je me tegenspreken. 'Het is alleen maar moederliefde. Oordeel niet zo hard over haar en doe niet zo dramatisch,' zou je zeggen.

Hoort een moeder haar zoon niet los te laten als deze ouder wordt? Ze begrijpt toch wel dat ik dingen moet leren die ik me niet eigen kan maken als ik aan haar rokken blijf hangen? Getuigt het niet juist van moederliefde om je kind de vrijheid te geven de wereld te ontdekken?

Genoeg geklaagd. Op de achtste juli vertrekt het schip uit de haven van Reggio di Calabria en ik zal erop zitten! Je kunt me na

vier dagen verwachten, tenzij het windstil is natuurlijk. Ik bid om een stevige zuidenwind die mij richting jou blaast. Moeder zal denken dat mijn reis alleen als doel heeft jou te bezoeken en zij verwacht mij tegen het eind van de zomer weer terug. Ze is vast verdrietig, omdat ze mij twee maanden moet missen, maar niet wanhopig. Aangezien ze de tweede reden van mijn reis niet kent, heeft ze geen aanleiding om een list te bedenken die mij hier houdt.

Ben je inmiddels al meer te weten gekomen over signor Montagna? Ik durf hem nog niet te noemen wat hij is totdat ik absolute zekerheid heb. Schrijf mij snel, ook al heb je geen nieuws over hem. Ik hoor graag over je leven in de stad. Hoe is het uitgaansleven? Heb je succes met je gravures? En bij de vrouwen? Of staar je je nog steeds blind op die rooie dochter van de wolhandelaar, over wie je het de afgelopen winter had? Ik mag toch hopen van niet. Je bent te jong om al je pijlen op één meisje te richten en de rest aan je voorbij te laten gaan. Ik sta te trappelen om kennis te maken met de meisjes uit het Noorden. Mijn neef vertelde me dat ze eindeloos lange benen hebben. Maar nog meer sta ik te popelen om jou weer te zien en samen door de stad te struinen ... en om hem te vinden natuurlijk.

Tot snel!

Hartelijke groet, Matteo

PS Bijgesloten vind je een schets van mijn nieuwe leraar Latijn, meester Jani. De gelaatstrekken zijn niet overdreven, dat zweer ik je.

Fabrizio grinnikte om de karikatuur die bij de brief zat. Het hoofd had iets van een peer die te lang op de fruitschaal had gelegen. Een streepje haar stond omhoog en vormde het steeltje. De oogjes waren net krenten. Hij schudde zijn hoofd. De afbeelding was opgezet met een paar lijnen, waarschijnlijk stiekem tijdens de les. Maar die paar strepen op papier

verrieden direct het zure karakter van de leraar. Matteo zou een groot portretschilder kunnen worden als hij de rust had om zich erop toe te leggen. En dat was nu net waar het Matteo aan ontbrak: rust. Zelfs als ze samen zaten te drinken en te praten, wiebelden zijn benen en schoten zijn ogen voortdurend heen en weer naar iets wat zich achter of naast hen afspeelde. Dat was niet uit desinteresse, want Matteo wist altijd precies wat hij hem had verteld, maar uit een behoefte om alles om zich heen op te slurpen.

Fabrizio zag ernaar uit zijn vriend weer te zien. Het was inmiddels een jaar geleden dat hij Matteo in de zomer had opgezocht. Elkaar zien en spreken was beter dan schrijven. Als ze samen waren, rolden de woorden zo uit zijn mond, maar als hij ze op papier probeerde te zetten, kregen ze iets houterigs, ook al had hij ze met de mooiste kalligrafie-letters geschreven. In tegenstelling tot Matteo's brieven, waar zijn gevoel altijd van afspatte, leken die van hem na lang ploeteren eerder op recepten. Ze gingen meestal zo: In de ochtend, toen de dom half negen sloeg, ging ik naar de werkplaats beneden. Daar was ik tot twaalf uur bezig met het graveren van de geboortedatum van de derde zoon van de consul in een zilveren beker. Ik strekte de benen en liep over de oude brug naar de overkant van de rivier. Na het middagmaal zag ik dat ik was uitgeschoten bij de boog van de 'negen'. Ik ben een uur bezig geweest om deze haal weg te polijsten ... et cetera, et cetera.

Misschien kwam het doordat hij te veel aandacht besteedde aan de letters, het tekenen van perfecte bogen en krullen, en zich verloor in details. Juist de kleine dingen konden zo mooi zijn, zoals de setting van de ring waar hij de afgelopen week aan had gewerkt. Hij stopte de brief weg in zijn leren schort en haalde de ring uit zijn cassette. Hij hield hem omhoog bij het raam. De kleine diamantjes schitterden rondom de saffier. Ieder steentje brak het licht en liet zijn eigen regenboog aan kleur achter. De saffier zou lang niet zo stralen zonder hen. Net als de stipjes in de ogen van Livia. Iedereen kon zien dat ze mooi was,

met haar sierlijke bewegingen en haar rode lokken die over haar schouders golfd. Die stipjes maakten haar pas echt bijzonder: dikkopjes in een waterpoel, die bij iedere ontmoeting uit het groen sprongen en krioelden in zijn buik. Dat was pas magie.

De deurbel klingelde en Fabrizio keerde uit zijn dagdroom terug naar de smederij. Een grote man in een zwartfluwelen mantel stapte naar binnen. De vloerplanken kraakten onder zijn gewicht. De klant keek met samengeknepen ogen de werkplaats rond. Fabrizio stopte de ring snel terug in de cassette. 'Kan ik u ergens mee helpen, signor?'

De kerel haalde zijn neus op en veegde een sliert snot weg met de zijkant van zijn hand. Een zegelring fonkelde in het licht. 'Ik hoor dat je hebt rondgevraagd naar signor Montagna?'

Fabrizio's nekspieren spannen zich en hij knikte.

'Wie vraagt naar hem?'

Hij keek in de donkere ogen van de man en kreeg het gevoel dat die hem opzogen. Hij rilde onwillekeurig. 'Uh, ik, Fabrizio.'

'Ik herhaal: wie vraagt naar hem?'

Fabrizio's handen werden klam. Wat moest hij doen? Deze heer leek niet erg blij dat hij naar signor Montagna had rondgevraagd. Maar blijkbaar kende deze man signor Montagna wel en Matteo had er alles voor over om de waarheid te achterhalen. Hij wilde zijn vriend niet teleurstellen. 'Matteo Demetri, zoon van Adriana Demetri.' Zijn stem klonk verrassend vast.

Het gezicht van de man trok bleek weg onder zijn baret. Hij trok aan zijn sik. 'Adriana ... De zón van Adriana, zeg je?'

Fabrizio knikte en hoopte maar dat het niet erg was dat hij de naam van Matteo's moeder had genoemd.

'Waar is hij, die zoon?'

'Niet hier. Hij komt in juli naar de stad.'

De man snoof hard. Hij leek wel een briesend paard. 'Juli. Goed. Heb je papier? Dan schrijf ik het adres op. Laat hem daarnaartoe komen als hij meer wil weten.'

Fabrizio haalde een vel papier en de pot inkt met de ganzenveer vanonder de toonbank tevoorschijn. De man boog voorover en schreef met houterige letters: Villa Ruffo in Fiesole.

‘Net buiten de stad,’ voegde hij eraan toe. Hij nam Fabrizio van top tot teen op. ‘Is hij een vriend van je, die Matteo ...?’

‘Ja, dat is hij.’

‘Hm.’ Er verscheen een misprijzend lachje op zijn gezicht. De man keurde hem verder geen blik waardig en stampte de winkel uit.

Villa Ruffo. Die naam had hij eerder gehoord. Maar waar? De rest van de middag brak Fabrizio zijn hoofd erover. Hij kon er niet opkomen.

Een frisse bries blies door Matteo's haren. Met samengeknepen ogen tuurde hij over het water, waar het zonlicht schitterde in de golven en zilverachtig tussen zijn wimpers door danste. Boven zijn hoofd krijsten de meeuwen. Af en toe dook er een het groenblauw in om daarna weer omhoog te schieten met een blinkend visje in de snavel. Een aantal meters voor de kust lag de galei voor anker. Twee masten staken omhoog met overdwars enorme ra's als tentakels: klaar om hun zeilen uit te rollen en de zee te omarmen. Naast hem tuurde zijn moeder naar het schip. Onbewogen leek ze, zoals ze daar stond in haar karmijnrode jurk, haar handen verborgen in de steekzakken en haar gezicht in de plooi.

De loopplanken op de kade kermden onder de last van de zeemannen die kisten en manden aan het inladen waren op de roeiboten. De sloepen zouden de vracht naar de galei brengen. Aan de riemen zaten donkere mannen met gespierde armen, die glommen van het zweet. Ruwe types met ongeschoren gezichten en gescheurde hemden.

'Veroordeelde misdadigers,' had meester Jani hem gezegd toen Matteo vertelde dat hij per galei zou reizen. De krenterige oogjes van de meester waren gaan glimmen. 'Een galei, net als in de klassieke oudheid.' Hij was opgesprongen en had een passage uit Homerus opgezocht om Matteo uitleg te geven over één van de oudste exemplaren: de pentekontoros, een galei met vijftig roeiers samengesteld uit, soldaten en slaven. Eindelijk had de meester eens iets boeiends verteld in plaats hem te vervelen met de redevoeringen van Cicero. "Hoelang nog, in 's hemelsnaam, Catilina, zal je ons geduld misbruiken?" Matteo wist niet hoe het met Cicero zat, maar zijn geduld met die oneindige oraties was op.

Een koopman in een mosgroene mantel hield het overhevelen van zijn kisten nauwlettend in de gaten. Een zeeman keek naar Matteo's moeder en stootte een ander aan. De kerel klakte met zijn tong en de man naast hem schudde lachend zijn hoofd. De

koopman keek geërgerd en gebaarde hen verder te gaan met laden. Twee heren met pofhoeden hadden zijn moeder ook gezien. Ze trokken hun wenkbrauwen op en bogen hun hoofden naar elkaar toe. Waarom had ze ook die schreeuwerige jurk aangetrokken en niet voor een bescheidener exemplaar gekozen? Soms dacht hij dat ze het erom deed. Alsof er al niet genoeg over haar gekletst werd: die vrouw alleen met haar zoon in dat oude kasteel.

‘Het is tijd om aan boord te gaan, moeder.’

Ze haalde haar handen uit de zakken en streek een lok uit zijn gezicht. Hij zei er deze keer niets van.

‘Ik blijf niet lang weg. De tijd vliegt voorbij. Dat zult u zien.’

‘Jij zegt het.’

Hij keek haar aan. Haar ogen waren vochtig en even kromp zijn maag ineen. Het voelde niet goed om iets voor zijn moeder achter te houden, ook al had ze het er zelf naar gemaakt door stoïcijns te zwijgen over zijn vader. Hoewel ... misschien leidde deze hele missie tot niets en zat hij in september gewoon weer tegenover haar aan de tafel in de eetzaal, waar hun stemmen weerkaatsen tegen de hoge muren. Het afscheid kon maar beter niet te lang duren. Straks ging ze er alsnog een drama van maken. Hij pakte haar handen. Ze verdwenen in de zijne.

‘Heb je je geld goed opgeborgen?’

‘Ja, moeder.’

‘Tot snel, Matteo. Wees voorzichtig.’ Haar stem brak. ‘En schrijf me. Beloof me dat je schrijft.’

‘Beloofd.’

Hij kneep in haar handen en boog voorover om een kus op haar voorhoofd te drukken. Een vleugje van de lavendelolie die ze door haar haren kamde om ze te laten glanzen, drong zijn neus binnen.

Het roeibootje wiebelde bij het instappen. De twee heren met hoed gingen met hem mee. Nog één keer draaide hij zich om en zwaaide naar haar. Ze deed haar best om te lachen. Haar mond vormde een krampachtig streepje. Met een paar slagen waren ze

bij de galei. Een hand werd uitgestoken en Matteo klauterde aan boord. Nog één bootje met passagiers kwam langs. De koopman zat erop. Hij had geen hulp nodig met het instappen. Matteo tuurde naar de haven. Zijn moeder stond er nog. Een standbeeld te midden van alle bedrijvigheid.

Op het dek onder hem kwamen de roeispanten in beweging. De riemen spatten in het water. De matrozen rolden het achterste latijnzeil uit en hesen het met de lange ra aan de mast. Een witte driehoek met rode banen klapperde in de wind.

Al kleiner werd zijn moeder, een rode stip op de kade. En weg was ze.

Diep ademde hij de zilte lucht in en hij knoopte zijn mantel los. De zware stof wapperde in de wind. Zuidenwind. Fiorenza, hij kwam eraan.

Fabrizio werkte die dag geconcentreerd aan een gravure. De zes bollen van het familiewapen van De' Medici moesten in een geboortelepel gegraveerd worden. Een hachelijk werkje. De lepel was verzilverd en dus deed hij zijn uiterste best om niet te diep te steken of fouten te maken. Want als hij een uithaal moest wegschuren, dan zou het laagje zilver te dun worden. Hij had geen tijd om na te denken over de bonkige kerel die hem het adres voor Matteo had gegeven of om te dromen over de gracieuze manier waarop Livia had gedanst in het palazzo.

Zijn vader kwam in de werkplaats helpen, knoopte zijn leren schort voor en stak het vuur aan. Al snel vulde de smederij zich met warmte en klonk het geklop van de hamer op het aambeeld. Een rondbuikige koopman uit Pisa kocht een aantal ringen en een vrouwelijk lid van de familie Pazzi kwam langs om oorhangers uit te zoeken. Aan het eind van de middag had Fabrizio kramp in zijn arm, maar de lepel was klaar. Tevreden legde zijn vader een hand op Fabrizio's schouder. Het was mooi geweest voor vandaag.

Net toen Fabrizio de winkeldeur wilde sluiten, kwam een loopjongen van de familie Bardi de hoek om gesneld. Nieuwsgierig bleef Fabrizio in de deuropening staan wachten. De jongen manoeuvreerde zich behendig langs de broers van de glasblazerij, die bezig waren hun uitstaltafel op schragen in te klappen. Hij sprong net op tijd over de kist onverkocht glaswerk heen. 'Idioot!' schreeuwde een van de broers en spuugde op de grond. Hijgend kwam de jongen voor hem tot stilstand.

'Een bericht voor u, signor Ludovici.' Hij duwde Fabrizio een briefje in de hand. De tekst was geschreven in schuine letters en bestond uit maar zes woorden. Die zes woorden bezorgden Fabrizio een vreemd gevoel, dat het midden hield tussen misselijkheid en opwinding.

Na het avondeten liep Fabrizio de brug over en de stadspoort door naar de overkant van de Arno. Hij was veel te vroeg en ging

in het gras onder de pijnbomen zitten. De lucht boven de stad kleurde roze. Hij plukte een grasspriet en kauwde erop. Wat was er zo belangrijk dat ze het riskeerde om een bode te sturen met het verzoek hem op hun oude plek te ontmoeten? De oever waar ze vroeger met hun families samenkwamen om te eten en te praten in de schaduw. Dat was voordat signor Bardi fortuin had gemaakt als wolhandelaar en de patriciërswoning aan de Via Calimaruzza had betrokken. Toen hun vaders nog samen vanuit hun eigen gilde zitting hadden in het stadsbestuur. Inmiddels had signor Bardi andere belangen en belangrijkere vrienden. De Ludovici werden nog wel uitgenodigd op feesten en partijen, meer om te laten zien hoeveel connecties signor Bardi had, dan uit vriendschap.

Fabrizio kneep zijn ogen samen en verbeeldde zich dat hij de roze bal met zijn ogen kon dwingen sneller achter de heuvels te zakken. Als er maar niets ergs met haar aan de hand was. Het duurde een eeuwigheid voordat de dom negen sloeg. Vlak daarna hoorde hij geritsel van struiken en hij draaide zijn hoofd naar rechts. Tussen de hoge rietpluimen danste Livia's rode haar. Het ving de laatste zonnestralen op en glansde als gepoetst koper. Hij had de verkeerde kant op zitten staren. Ze was vanaf de andere brug gekomen.

Geïrriteerd over zijn onoplettendheid stond hij op en klopte het zand van zijn broek. Recht je rug en rustig ademen. Vriendelijk lachen, niet stom grijnzen als ze wat vraagt, gewoon antwoord geven. Net als vroeger. Maar ze waren geen kinderen meer. Achter haar, dat zag hij nu pas, bewoog de witte kap van haar dienstbode. Hij was benieuwd wat voor smoes Livia had bedacht om 's avonds nog van huis te mogen. Ze was altijd inventief met dat soort dingen.

'Fabrizio, je bent gekomen.' Haar wangen waren rood en haar borst ging op en neer van het gehaaste lopen.

'Livia.' Hij nam haar hand en maakte een buiginkje. Sinds zijn gevoelens voor haar veranderd waren, wist hij niet meer wat de

correcte manier was om haar te begroeten. Haar ogen glommen. Verlegen door zoveel aanwezigheid, grijsde hij onhandig.

‘Ik heb je advies nodig.’ Ze fluisterde en wierp een blik over haar schouder in de richting vanwaar ze gekomen was.

‘Wat is er dan?’ Ongerust klopte zijn hart.

‘Signor Riccardo de’ Pazzi heeft met mijn vader gesproken ...’

Hij wachtte tot ze verder ging. Ze tuurde naar de grond en frunnikte aan het lint om haar taille. Een zeurend gevoel ontstond in zijn buik.

‘Hij vraagt om mijn hand.’ Ze keek op en haar ogen verwijdden zich alsof ze het zelf niet kon geloven.

‘Dat meen je niet!’

‘Jawel.’ Ze hipte van het ene op het andere been. ‘Signor Pazzi. Kun je je dat voorstellen? Zó’n rijk man, uit zó’n oud geslacht wil met mij trouwen?’

Het was alsof iemand zijn keel dichtkneep.

‘Het is een enorme eer,’ vervolgde ze.

Nee, nee. Dit kon niet waar zijn! Maar natuurlijk was het wel waar. Wat had hij dan verwacht? Dat zij met hem, een eenvoudige edelsmid, zou trouwen?

‘Toch, Fabrizio?’

‘Ja.’ Zijn stem klonk vreemd hoog, piepend. ‘Een hele eer.’

Haar voorhoofd rimpelde. ‘Je vindt het niets?’

‘Hij is ...’ Wat moest hij zeggen? Hij is mij niet? Hij zal je nooit zo gelukkig maken als ik? ‘... ouder.’

Haar onderlip begon te trillen. Hij wilde haar niet verdrietig maken, maar hij kon ook niet doen alsof hij blij was.

‘Hij schijnt heel vriendelijk te zijn. Een echte heer,’ zei ze.

Een heer, ja vast en zeker. Een gladde aal was hij, die met zijn vinger over haar gezicht zou strijken en langs haar hals, haar ... Hij duwde het beeld weg. ‘Je zei dat je mijn advies nodig had?’

‘In de herfst komt hij terug van een zakenreis in Frankrijk. Dan kunnen we elkaar beter leren kennen. Dat vindt padre belangrijk, dat ik rustig aan hem kan wennen. En in de winter

gaan we trouwen, als ik tenminste geen grote bezwaren heb, zegt padre. Wat denk jij?’

‘Wat ik denk?’ Hij onderdrukte een zucht en probeerde beheerst te klinken. ‘Het gaat nogal snel. Hij is de eerste kandidaat die zich meldt.’

Ze haalde haar schouders op en staarde langs hem heen. ‘Het gaat niet zoals ik me had voorgesteld. Maar hij is een goede partij, een hele goede, een betere verwachten we niet. En als hij inderdaad zachtaardig is, en dat leek wel zo die ene keer dat ik hem ontmoet heb, dan kan ik in ieder geval bevriend met hem raken. Wie weet zelfs om hem gaan geven. Dat is toch mooi? Ik moet het een kans geven.’

Dit was ondraaglijk. Hoe kon ze hierover zo luchtig doen? Iets zwaars drukte tegen de achterkant van zijn ogen.

‘Het klinkt alsof je mijn advies niet nodig hebt. Je hebt je beslissing genomen.’ Het klonk bars en hij zag aan het openvallen van haar mond dat ze schrok.

‘En dat is goed,’ zei hij daarom zacht. ‘Zoals je zegt, hij is een goede partij en je vader zal weten wat hij doet. Hij adoreert je.’ Hij keek haar aan.

Ze knikte.

Begreep ze het dan echt niet? ‘Ik moet gaan.’

Ze knipperde met haar ogen. ‘Nu al? Heb je geen tijd om een wandeling te maken langs de rivier? Ik zou met Fiola rozemarijn gaan plukken.’

‘Nee, sorry. Ik ... ik moet nog iets afmaken.’ Hij knikte en draaide zich om. Zonder om te kijken, liet hij haar achter op de oever. Tranen prikten in zijn ogen. Alleen nu zou hij zichzelf toestaan om te huilen. Daarna zou hij haar steunen als de vriend die hij altijd geweest was.

De zee was kalm, het eten ranzig, maar de mensen waren interessant. Op de eerste dag aan boord maakte Matteo kennis met de koopman in de mosgroene mantel. Hij vertelde dat hij handelde in specerijen en lapis lazuli. 'Ze noemen het blauw goud,' zei hij. 'Reken maar dat het meer florijnen opbrengt dan echt goud.' Hij lachte zijn tanden bloot. Er miste een voortand en Matteo keek in een gapend gat. 'Ik koop het op in Badakhshan. Onze schilders zijn er gek op. Zij vermalen het tot het diepste blauw dat er bestaat. Heb je de afbeeldingen van de Maria's in de kerken van Venetië weleens gezien? Allemaal ultramarijn.'

Matteo schudde zijn hoofd.

'Och, jongen, prachtig zijn ze.' De koopman vormde een rondje van zijn rechterduim en wijsvinger en tuitte zijn lippen.

'Ik zou er graag eens heen gaan, naar Venetië,' zuchtte Matteo.

's Avonds in de kajuit op het achterdek vertelde de koopman over het vreemde geloof van de Perzen en blufte hij dat hij de harem van de sultan had bezocht, waar hij met negen vrouwen had geslapen. Matteo hing aan zijn lippen. Ondertussen schonk de koopman hun glazen telkens bij.

Een heer met een tulband en troebele ogen, die hen al een tijdje in de gaten hield, schoof aan. Hij had een beker met ivoeren dobbelstenen bij zich en daagde de koopman en Matteo uit voor een spelletje dobbelen. De Turk was nuchter en Matteo trok zich terug toen hij zijn stapel florijnen zag slinken. De koopman niet. Die bleef in zijn buidel graaien, terwijl de bruin gelooide hand van zijn medespeler almaar de munten over de tafel in zijn zak schoof. Anderen kregen in de gaten dat er bij hun tafel wat gaande was en binnen de kortste keren had zich een hele groep luidruchtige mannen om de spelers heen verzameld. Ze duwden Matteo aan de kant waardoor hij niets meer kon zien. Een harde kreet klonk, gevolgd door een klap. De menigte stoof uiteen. De koopman had het tafeltje omgegooid. De dobbelstenen rolden door de kajuit. 'Wat staan jullie te kijken? De voorstelling is afgelopen.'

Het leek Matteo het beste om de koopman met zachte hand naar zijn hut te leiden. Dit viel nog niet mee. De koopman was zwaar beledigd en liet zich niet zomaar door Matteo wegvoeren. 'Kom,' zei Matteo en hij sloeg zijn arm om het enorme bovenlichaam heen. 'Houdt u de eer aan zichzelf. Zo'n klein verlies.'

De koopman mompelde iets wat klonk als 'valse tulband'.

'Het is maar een dom kansspelletje,' zei Matteo. 'Lach erom. Grote mannen als u gunnen kleine mannen hun zeldzame momenten van roem. Wees grootmoedig en feliciteer uw tegenstander.'

De koopman trok een moeilijk gezicht. Matteo knikte hem bemoedigend toe. Tot zijn opluchting maakte de koopman zich breed en stak hij zijn hand naar de Turk uit. Die nam hem weifelend aan. Met opgeheven hoofd verliet de koopman de kajuit. Licht draaierig volgde Matteo hem naar de hutten. Daar viel hij onmiddellijk in slaap op de zachte deining van de zee.

De volgende ochtend stapte Matteo met een zwaar hoofd het passagiersdek op. Het felle zonlicht dat weerkaatste in de zeespiegel, overviel hem. Hij nam geen ontbijt, maar ging tegen de voorste mast zitten en inhaleerde diep de zeelucht. Boven hem stond het driehoekige zeil strak gespannen. Het duizelde hem als hij omhoogkeek en hij liet zijn hoofd hangen. Onder hem hoorde hij de voorman de roeiers opjagen. De roeispanten scheerden over het wateroppervlak in een meedogenloze cadans van in- en uithalen.

Hij was niet alleen op het buitendek. Een oudere dame sprak hem aan en vroeg of hij zeeziek was.

'Ja, ik heb wat last van de deining,' zei hij.

'Ah, dan kunt u beter op de voorsteven blijven,' knikte ze.

Hij glimlachte vriendelijk naar haar.

De dame bleef voor hem staan. Kennelijk zat ze om een praatje verlegen. 'Wij zijn in Napels aan boord gegaan.'

Het 'wij' verwees naar een meisje met een bleek gezicht, dat zich schuilhield achter de rug van de dame.

‘Dat is mijn kleindochter Eleonora. Ze verzorgt me en houdt me gezelschap. Mijn naam is signora Coletti.’

‘Aangenaam, signora en signorina Coletti.’ Hij stond op en maakte een buiginkje. ‘Matteo Demetri.’ Hij glimlachte naar het meisje. Ze knikte zonder hem aan te kijken. ‘Waar gaat uw reis naartoe?’

‘Naar Pisa. Voor de begrafenis van mijn broer.’

‘Dat spijt me. Gecondoleerd.’

‘Het geeft niet. Hij stond al met één been in het graf. En u gaat naar?’

‘Firenza.’

‘Ah, Firenza.’ De vrouw klapte enthousiast in haar handen. ‘De nieuwe hoofdstad van Italië. Wat brengt u daar?’

‘Ik ga een vriend opzoeken.’

‘Ach, wat heerlijk.’ Ze draaide zich om naar het meisje. ‘Eleonora, wil je zo lief zijn om mijn cape te halen? Die wind is verraderlijk fris.’

Het meisje vloog ervandoor en struikelde op weg naar de kajuit. Snel greep ze zich vast aan een houten pilaar. Eigenaardig. Misschien had ze ook last van zeeziekte.

‘Pardon, is uw kleindochter wel in orde?’ vroeg hij.

De dame schaterde het uit. ‘Dat arme kind is gewoon verlegen. Ze komt uit het boerenachterland van Napels. Ze heeft nog nooit zo’n charmante jongeheer als u ontmoet. Ze weet niet wat ze met zichzelf aan moet in uw bijzijn.’

Deze onthulling vond hij gemakkelijk en bij het avondeten in de kajuit van de kapitein zorgde Matteo ervoor dat hij schuin tegenover Eleonora kwam te zitten. De koopman stak wederom een sterk verhaal af, maar deze keer luisterde Matteo maar half en probeerde de blik van het bleeksnoetje te vangen. Het lukte en hij knipoogde naar haar. De wangen van het meisje kleurden rood en het hele etentje keek ze niet meer op van haar bord. Om haar te plagen, strekte hij zijn been zo ver onder de tafel dat de punt van zijn schoen haar onderbeen raakte. Het meisje verslikte zich in de kip en als een echte heer stond hij

onmiddellijk op om haar op de rug te kloppen. ‘Zal ik u naar uw hut begeleiden?’ vroeg hij en kneep zachtjes in haar schouders.

‘Nee, nee,’ riep het meisje paniekerig. ‘Wat water alstublieft.’

Na het eten wist het kind niet hoe snel ze zich uit de voeten moest maken, maar haar grootmoeder stond erop dat ze hem eerst hartelijk zou bedanken voor zijn reddingsactie. Ze fluisterde iets onverstaanbaars en hij beantwoordde het geprevel met een handkus. Snel trok ze haar hand terug. Het was misschien gemeen om haar zo in verlegenheid te brengen, maar wel grappig. Hij kon best wat plezier maken nu hij vrij was.

De derde dag op zee besloot Matteo wat te gaan schetsen op het voordek. Hij wilde een tekening maken van de scheepsjongen die in de mast omhoogklom. Wat een lenigheid en durf had die knaap! Hij daalde af naar zijn hut en opende het ijzeren beslag van zijn koffer. Onder een schoon hemd lagen zijn houtskoolstiften en schetsboek. Daarnaast lag iets wat hij nog nooit eerder gezien had: een leren boekwerk. Hij fronste, pakte het op en liet zijn vingers over het gebarsten leer glijden. Het voelde ruw. Hoe was dit in zijn koffer verzeild geraakt? Voorzichtig maakte hij het boekwerk open. Het was een tekenmap met op het eerste blad een afbeelding van een kathedraal met een koepel, geschetst in rood krijt. Dat moest de Kathedraal van Santa Maria del Fiore zijn. Verwonderd bladerde hij door de vellen papier. De tweede tekening verbeeldde een man met een verwilderde blik in zijn ogen. Hij hield het papier een eindje van zich af. De waanzin leek goed getroffen. Van wie waren deze tekeningen? En wie had ze in zijn koffer gestopt? Bij de derde tekening sloeg zijn hart over. Het was zijn moeder die hem met een glimlach aankeek. Een jonge versie weliswaar, maar onmiskenbaar zijn moeder, met haar ranke hals, de kin uitdagend omhoog en haar donkere haren, die hier los over haar schouders vielen. Verbaasd keek hij naar haar portret. De tekenaar had een dromerigheid in haar ogen gelegd die hij

alleen kende van de momenten waarop ze met haar vingers door zijn haren woelde. Matteo's hand begon te beven. Hij legde het portret bovenop de kleding in zijn koffer en staarde ernaar. Het kon niet anders of de tekenaar had zijn moeder goed gekend. Hoe had hij anders haar zachtheid zo subtiel kunnen verbeelden? Hij draaide de schets om op zoek naar een signatuur. De achterkant was leeg. Koortsachtig liet hij de andere tekeningen door zijn handen glijden. Ja, daar onder aan de tekening van een druivenrank stond een letter: M. Zijn hart klopte in zijn keel. Montagna. Die 'M' moest wel voor Montagna staan. De naam die aan de binnenkant van de ring was gegraveerd die hij had gevonden in de kluis van zijn moeder.

Hij moest een jaar of zes, zeven geweest zijn. Met brandende wangen was hij haar slaapvertrek binnengestormd om haar te vertellen dat hij de torenvalk van de valkenier had mogen vasthouden. Zijn moeder zat op haar knieën met haar rug naar de deur. Het kamerscherm was verschoven. Verschrikt draaide ze zich om. Snel keek hij naar zijn nieuwe hemd. Het was niet gescheurd. Er zaten alleen wat moddervlekken op. Dat was toch niet zo erg? Toen hij opkeek, zag hij haar nog net het slot omdraaien van een stalen kluis. Ze stond op en bonjourde hem opgetogen pratend de kamer uit. 'Vertel. Wat heb je voor avontuur meegemaakt?' Hij had wel gezien dat ze iets onder haar kussen wegmoffelde, maar hij besteedde er geen aandacht aan, daarvoor was hij te opgewonden.

Jaren had hij niet aan het bestaan van de kluis gedacht. Maar sinds hij vragen had gesteld over zijn vader en zij alleen maar antwoordde door haar ogen ten hemel te slaan en te zuchten: 'Ik kan je niets vertellen, het spijt me', was het beeld van zijn moeder geknield voor de kluis weer opgedoken. Wat bewaarde ze daar? Op een ochtend, toen zijn moeder vroeg was opgestaan om voor de hitte uit het veld met de olijfbomen te inspecteren, sloop hij haar slaapkamer binnen en tastte onder haar kussen. Zijn hand raakte iets glads en koels. Au, het was scherp. Hij

gooide het kussen aan de kant. Er lag een dolk op het laken. Matteo was even uit het veld geslagen. Waarom verstopte zijn moeder een steekwapen onder haar hoofdkussen? Was ze soms bang dat iemand haar in haar slaap wilde vermoorden? Belachelijk, die angsten van haar. Hij lichtte het hoofdeinde van de matras op. Daar vond hij hem: de sleutel. Even twijfelde hij, maar zijn nieuwsgierigheid won het van zijn fatsoen en hij liep naar het kamerscherm. Daarachter stond de ijzeren kluis. Hij draaide het slot open. In het binnenste van de kluis vond hij een zak munten en een bronzen kistje. Het was een sieradenkistje. Voorzichtig opende hij het. Op een blauw kussen lagen een gouden ketting, oorhangers en een ring, alle afgezet met robijnen. Enigszins teleurgesteld liet hij het collier door zijn handen glijden. Het voelde zwaar. Hij had zijn moeder de sieraden nooit zien dragen. De ring draaide hij tussen zijn duim en wijsvinger rond. Aan de binnenzijde waren letters gegraveerd. Ze vormden een naam. Was dit de familienaam van haar echtgenoot? Van zijn vader? Met klamme handen stopte hij de ring in zijn buidel en borg de rest van de sierraden weer op. Gehaast schikte hij het hoofdkussen, trok het spreid recht en vluchtte haar kamer uit. Met zijn hand op zijn buidel snelde hij de trappen van de toren op. Daar haalde hij de ring weer tevoorschijn, schoof hem om zijn pink en herhaalde hardop voor zichzelf de naam: Montagna. Eindeloos.

‘Vriend!’ Fabrizio sprong op en neer en zwaaide met zijn armen boven zijn hoofd naar Matteo, die de loopplank afliep. Het duurde even voordat hij Matteo’s blik gevangen had tussen alle mensen, kisten en karren op de kade. Heel Pisa leek naar de haven te zijn uitgerukt.

‘Fabrizio!’ Matteo liep stralend op hem af en drukte hem stevig tegen zich aan. Hij rook naar zout en zweet. ‘Hoe gaat het, jongen?’ Matteo liet hem los. ‘Laat me naar je kijken. Wat zie je er volwassen uit met die chique mantel en die stoppeltjes op je kin.’ Matteo grinnikte en Fabrizio porde hem in zijn zij.

‘Jij dan, zeevaarder. Je stinkt een uur in de wind.’

Fabrizio bekeek zijn vriend eens goed. Ook Matteo was zichtbaar ouder dan een jaar geleden. Zijn gezicht was hoekiger geworden en zijn schouders breder. Het slungelige lichaam begon de contouren te vertonen van een man. Tegelijkertijd had het nog de beweeglijkheid van een jongen. Hij zag er beter uit dan hij had verwacht van iemand die beweerde opgesloten te hebben gezeten in een kasteel. Misschien had Matteo weer eens overdreven. Hij had een gezonde bloot op zijn wangen en zijn zwarte haren zaten door de war.

‘Ik snak naar bier en een fatsoenlijk maal.’

‘In die volgorde?’

‘Ja.’

‘Kom.’

Fabrizio’s gehuurde koets stond op de hoek van de kade. Hij had een kamer in een herberg besproken voor de eerste nacht. Morgenvroeg zouden ze naar Fiorenza rijden, waar zijn familie op hen wachtte. Deze nacht konden ze als vanouds samen doorhalen. Ze betrokken een groezelige kamer in de herberg die in een steeg net achter de haven lag. Het stonk er naar verschaald bier en Fabrizio trapte in iets plakkerigs dat op opgedroogd braaksel leek. Hij wist gelijk weer waarom hij niet graag in openbare logementen sliep.

Toen ze in de taveerne achter een kroes bier zaten, vernauwden Matteo's donkerblauwe ogen zich en haalde hij een map uit zijn leren schoudertas tevoorschijn. Had hij nieuwe schetsen gemaakt op het schip?

'Er is mij iets vreemds overkomen,' fluisterde Matteo. Zonder verder iets te zeggen, legde hij de map open op tafel.

Fabrizio zag direct wie daar getekend was, ook al zag ze er heel anders uit dan hij haar kende. 'Heb jij dit gemaakt?'

'Nee, natuurlijk niet idioot.' Matteo schoof ongedurig op de bank heen en weer.

'Wie dan?'

Matteo beet op zijn nagel. 'Kijk deze hier is gesigneerd met een M.' Hij haalde een andere tekening uit de map.

'Je vader?'

'Misschien,' Matteo's vingers tikten op de tafel. 'Als je ziet hoe hij haar getekend heeft ... Ze is jonger hier.'

Dat was niet het enige verschil. De jonge vrouw van de krijttekening had niet de gesloten blik van de signora Adriana die hij kende. Ze had eerder de gevoelvolle oogopslag van Matteo. Hij zou zeker omkijken als ze langs zou lopen. Maar dat was een ongepaste gedachte. Het ging hier om Matteo's moeder. 'Ze lijkt hier op jou,' mompelde hij.

Matteo fronste.

'Denk je dat zij ze in je koffer heeft gestopt?' vroeg Fabrizio.

'Wie anders?'

'Hm.' Hij nam een slok bier en leunde achterover. 'Zou ze vinden dat je nu je volwassen bent, recht hebt op iets tastbaars van hem?'

'Dat zou tijd worden.' Matteo schopte met zijn voet tegen de tafelpoot tegenover hem.

'Of ...' Iets begon hem te dagen. 'Denk je dat ze weet wat je van plan bent? En dat ze je een aanwijzing wil geven om te helpen bij je zoektocht?'

‘Waarom vertelt ze me niet gewoon waar ik hem kan vinden?’ Matteo schudde zijn bier geërgerd heen en weer in de kroes. Een golf geel vocht klotste over de rand.

‘Misschien heeft ze haar redenen,’ zei Fabrizio zacht.

Er trok een donkere sluier over Matteo’s gezicht. Misschien kon hij hem opvrolijken met zijn nieuwtje. Hij vertelde over de barse heer die de werkplaats had bezocht. ‘Hij gaf me het adres van een villa in Fiesole.’

Matteo’s gezicht brak weer open en hij vroeg honderduit naar de man: hoe hij eruitzag, wat hij precies had gezegd en hoe hij daarbij had gekeken.

Dacht Matteo soms dat die lomperik familie van hem was? Of dat hij signor Montagna, Matteo’s vader, zelf was? Matteo vroeg ook of hij het adres in Fiesole kende.

Fabrizio had er nog over nagedacht en ’s nachts was hem ingevallen dat Livia de villa eens had bezocht. Een jaar geleden was haar familie daar uitgenodigd. Ze was er nogal vol van geweest en had hem verteld dat de villa van een rijke familie was. Daar, in de feestzaal met drie kroonluchters, verschillende beeldhouwwerken en muren vol schilderijen, had signor Pazzi haar waarschijnlijk voor het eerst gezien. ‘Ik wist niet waar ik kijken moest. Zo vol was de zaal. Hij was me niet eens opgevallen,’ had Livia tegen hem gezegd. ‘Mama had me gewezen op de belangrijkste mannen en me meegetroond om mij en Sofia aan hen voor te stellen.’ Fabrizio’s maag kromp ineen bij de gedachte aan hun laatste gesprek.

‘Wat kijk je moeilijk,’ zei Matteo ‘Is er iets?’

‘Nee, niks.’

Matteo trok zijn wenkbrauwen op.

Goed, hij zou het Matteo vertellen.

Halverwege zijn verhaal kwam de waardin hen gebraden eend brengen. ‘Smakelijk. Jonge heren zoals jullie zullen wel een gezonde eetlust hebben.’ Ze knipoogde. Bij het neerzetten van de borden duwde ze haar boezem zowat in hun gezicht. Gegeneerd schoof Fabrizio naar achteren.

Matteo glimlachte naar haar. Hoe kon hij het opbrengen om tegen alle vrouwen – oud, jong, dik, dun, lelijk, knap – even charmant te doen? Het was vast het gevolg van opgroeien met alleen een moeder.

‘Dus als ik het goed begrijp, ziet ze jou als een goede vriend.’ Bij gebrek aan een servet veegde Matteo zijn mond af aan de binnenkant van zijn mouw.

‘Dat ben ik toch ook?’

‘Dat is nu juist het probleem.’ Matteo’s ogen twinkelden.

Waar doelde hij op?

‘Kijk ...’ Matteo zette een prekerige stem op.

Fabrizio voelde ergernis opborrelen.

‘Vriendschap is mooi natuurlijk, maar het is ook vertrouwd. En alles wat vertrouwd is, heeft een zekere ...’ Matteo’s blik dwaalde af naar de waardin die vanaf de toog broeierige blikken hun kant op zond. ‘Saaiheid.’

‘Hoezo?’

‘Ik bedoel niet dat jij saai bent.’ Matteo maakte een sussend gebaar met zijn handen. ‘Het is alleen zo dat er voor verliefdheid enige mysterie in het spel moet zijn. Spanning vergroot je aantrekkelijkheid.’

‘Is wie ik ben niet genoeg?’

‘Jawel, jij bent meer dan genoeg. Maar we moeten iets bedenken waardoor ze zich dat realiseert en jou niet langer voor lief neemt.’

‘Ik weet het niet, hoor. En ze is nu toch al toegezegd aan die geldwolf.’

‘Als ze de moeite van het proberen niet waard is, zoek je toch een ander meisje?’ Matteo prikte een wortel aan zijn mes.

Fabrizio keek zijn vriend kwaad aan.

Die lachte. ‘Dat dacht ik al. Wil je dat ik je hiermee help of blijf je liever in dromenland?’

Fabrizio morde wat voor hij toegaf. ‘Het zou fijn zijn als je me helpt.’

Het bed naast Matteo kraakte. Fabrizio draaide zich voor de zoveelste keer om in zijn slaap. Hij hoorde hem diep in- en uitademen. Kwam dat gezucht door het aantal kroezen bier dat ze hadden gedronken of door iets anders? Lallende stemmen en het gejam van een hond weerklonken in de steeg. Matteo was te opgewonden om te slapen. Zijn hoofd tolde. Eerst had hij niet kunnen wachten om Fabrizio zijn vondst te laten zien en toen was zijn vriend ook nog gekomen met dat verhaal over die mysterieuze bezoeker die zijn vader waarschijnlijk kende. Als het het huis in Fiesole inderdaad een grote villa was, dan moest zijn vader wel connecties hebben met de nieuwe elite van de rijke burgerij: mensen die er wereldse ideeën op nahielden, liefhebbers van kunst en wetenschap. Misschien behoorde hij er zelf wel toe. Heel wat anders dan de krampachtig aan oude gebruiken vasthoudende adel waar zijn moeders familie toe behoorde.

Wat voor man zou zijn vader zijn? Volgens Fabrizio was de heer die zijn werkplaats had bezocht een lompe kerel geweest. Hij was vast een bediende. Misschien was zijn vader een succesvolle handelaar, net als de koopman die hij op het schip had ontmoet. Een bereid man die hem zou meenemen naar Alexandrië of Azië. Of een gevierd kunstenaar, want hoe verklaarde je anders de schetsen uit zijn koffer. Zat zijn vader wel op hem te wachten? Waarom had hij hem nooit opgezocht of geschreven? Het idee dat zijn vader hem misschien helemaal niet wilde leren kennen, bezorgde hem een hol gevoel. Nee, het had geen zin om zo te denken. Het moest iets te maken hebben met zijn moeder. Er was waarschijnlijk een ruzie geweest. Iets wat hen uit elkaar had gedreven en zijn moeder verbitterd had gemaakt. Hij moest erachter komen wat er gebeurd was.

De rit van Pisa naar Fiorenza leek eindeloos te duren. Ze hobbelden en bonkten in het rijtuig door de heuvels. Matteo's blouse plakte aan zijn lijf en Fabrizio's donkerblonde haar hing

in slierten rond zijn gezicht. Juli was niet de beste maand om te reizen, maar Matteo klaagde niet. Nog een laatste bocht te gaan, had Fabrizio gezegd, en dan kon je de stad zien liggen. En ja ... daar was Fiorenza. Zijn hart maakte een sprongetje. De koetsier hield even stil halverwege de heuvel. Onder hen lagen de gele huizen te stralen in het licht. De eivormige koepel van de kathedraal leek ieder moment uit zijn bogen te kunnen barsten en de oude torens van de stadspaleizen staken triomfantelijk omhoog. Fiorenza, de stad van zijn vader.

De koets rolde door de stadspoort. Vanuit de Arno steeg een misselijkmakende stank van rotte eieren op. Matteo kneep zijn neus dicht.

‘Slachtafval van de slagers en leerlooiers op de oude brug,’ zei Fabrizio.

De wielen van de koets kletterden over de keien, marktlui schreeuwden op het plein, gele, rode en blauwe banieren wapperden aan de torens en de palazzi. Mannen met hoeden en capes schoten voor de koets langs. De koetsier schold en remde af, manoeuvreerde hen door nauwe steegjes en hield stil voor het huis van de familie Ludovici. Een beetje wiebelig van de tocht stapte Matteo uit. Hij bleef staan en liet zijn blik over het smalle gebouw met de bruine luiken gaan. De deur en de luiken van de werkplaats beneden stonden open. Binnen brandde een vuur. Fabrizio’s vader had een tang in zijn handen en draaide met een geconcentreerde blik een ring boven de vlammen. Ze bleven in de deuropening staan, totdat signor Ludovici dit precieze werk had voltooid en de oranje gloeiende ring op de werkbank legde.

Toen Fabrizio’s vader Matteo zag, lachte hij luid, trok zijn handschoen uit en schudde hem de hand. Hij vermorzelde hem bijna met zijn stevige handdruk. ‘Welkom in onze nederige woning, Matteo.’

‘Dank u, signor, dank voor uw gastvrijheid.’

‘Dat spreekt voor zich, dat spreekt voor zich,’ zei de man en hij klapte in zijn handen. ‘Ik moet hier nog wat afmaken en dan kom

ik zo snel mogelijk naar boven. Gaan jullie maar, moeder wacht op jullie.'

Ze gingen de trap op naar de eerste verdieping van het woonhuis. De treden kraakten onder hun voeten. De trap kwam direct uit in de woonkamer, waar een grote houten tafel met zitbanken stond. Boven klonk gestommel. Snelle voeten stormden naar beneden.

'Matteo, welkom. Wat goed om je weer te zien.' Fabrizio's moeder lachte breeduit. Ze drukte hem tegen haar boezem en hield hem vervolgens weer van zich af om hem eens goed te bekijken. Twee donkere ogen omringd door kraaienpootjes keken hem aan. Haar vingers gleden over zijn wang.

'Ach, wat worden jullie toch snel groot. Ik kan me nog zo goed herinneren dat jullie van die kleine deugnieten waren.' En weer omhelsde ze hem.

Iemand kuchte. Een meisje stond tegen de deurpost geleund. 'Moeder, je plet hem.'

Signora Ludovici liet hem los, maar niet nadat ze hem op beide wangen had gekust.

'Bianca.' Hij boog voor Fabrizio's zusje. 'Hoe gaat het?' Hij had haar nauwelijks herkend. Zes jaar geleden was ze nog een klein scharminkel geweest. Nu was Bianca bijna net zo lang als hijzelf en zag hij zelfs bescheiden rondingen aan haar bovenlijf.

Ze sloeg haar armen over elkaar en nam hem taxerend op. 'Prima. Met jou ook zo te zien.'

Matteo grinnikte. 'Inderdaad. Ik ben zo blij dat ik hier ben.'

Een ventje met een snottebel tot op zijn lip kwam de kamer ingestormd met een stokpaardje tussen zijn benen. Vlak voor Matteo hield hij stil en knipperde met zijn ogen.

'Kijk aan, een ridder,' zei Matteo. 'Jij moet Bruno zijn. Ik heet Matteo.' Hij strekte zijn hand uit en na even aarzelen, pakte het jongetje hem aan.

'Fabrizio,' zei mevrouw Ludovici, 'laat Matteo zijn slaapkamer eens zien. Daar kan hij zijn spullen kwijt en zich opfrissen. Dan zie ik jullie dadelijk bij de maaltijd.'

Matteo volgde Fabrizio twee houten trappen op naar een kamertje met uitzicht op een ommuurde binnenplaats. De luiken stonden open. Het was opvallend rustig aan deze kant van het huis.

‘Het is wat klein,’ verontschuldigde Fabrizio zich.

‘Het is perfect,’ antwoordde Matteo en hij meende het. Want al was dit onderkomen meer een hok en was zijn torenkamer vijf keer zo groot, het gaf hem een gevoel van vrijheid, alsof hij zich nu pas realiseerde dat hij hier de komende weken zou wonen. Ergens in deze stad, in een ander huis leefde zijn vader. Zijn vader had over dezelfde brug gereden als hij, over hetzelfde plein. Wie weet hadden ze er wel tegelijkertijd gereden zonder dat ze het van elkaar wisten. Het was allemaal zo onwerkelijk.

Hij zette zijn koffer op het houten bankje en pakte zijn schetsblok. Hij legde het in de nis van het raam met zijn potloden en krijgt ernaast. De leren tekenmap met het portret van zijn moeder stopte hij onder zijn hoofdkussen. Hij plofte neer op het bed en sloot zijn ogen. Onder hem klonk wat geroezemoes, uit de keuken waarschijnlijk.

Er klonk een klop op de deur. Matteo schoot overeind. Bianca stond voor de deur met een kom water en een doek.

‘Om je op te frissen.’

Hij pakte de kom aan. ‘Dank je wel.’

Zonder verder iets te zeggen draaide ze zich om en liep naar beneden.

Tijdens het avondeten was het een drukte van jewelste. Zo anders dan het avondmaal thuis in de kille zaal van het kasteel waar iedere kuch beladen leek. Bruno speelde met knikkers op de grond en kreeg af en toe een lepel soep gevoerd van Bianca. Fabrizio’s vader slurpte en vroeg Matteo ondertussen honderduit over zijn moeder en het leven op het landgoed. Fabrizio had de vorige zomer nog op het kasteel doorgebracht, maar de rest van de familie was er sinds de verhuizing naar Fiorenza niet meer geweest. Fabrizio’s moeder haalde

herinneringen op aan de jaren die Matteo en Fabrizio als schooljongens op de Latijnse school in Reggio hadden doorgebracht. 'Weet je nog, Matteo, dat jij een dood konijn had gevonden en die in een doek had gewikkeld? Helemaal trots legde je het lijke in Fabrizio's handen om het samen te ontleden. Die liet het pakketje gillend van schrik op de grond vallen toen hij zag wat erin zat.'

Bianca grinnikte en Fabrizio kreeg een rood hoofd.

Rond Matteo's veertiende verjaardag had zijn moeder besloten dat onderwijs aan huis passender voor hem was.

'Julie konden het betalen,' zei Fabrizio's moeder. Kort daarna had de familie Ludovici besloten naar Fiorenza te verhuizen. 'Het was een gouden kans voor vader om deze woning en de smederij van grootvader over te nemen. Er is werk genoeg in Fiorenza om een goed leven te kunnen leiden.'

Ondanks de afstand hadden hij en Fabrizio contact gehouden. Ze hadden over en weer brieven gestuurd en toen Fabrizio zestien was geworden, had hij voor het eerst een zomer bij Matteo in het kasteel doorgebracht. Andersom had Matteo Fabrizio nooit bezocht. Zijn moeder had liever niet dat hij zo ver van huis ging.

'Wat spijtig dat signora Adriana niet mee kon komen,' verzuchtte Fabrizio's moeder.

'Mijn moeder heeft het niet zo op de stad,' zei Matteo.

'Zonde, hoor,' zei Fabrizio's vader met zijn mond vol. 'Mocht ze zich ooit bedenken, ze is altijd welkom.'

'Fabrizio zegt dat je hier bent om je vader te zoeken.' Bianca had zich de hele tijd afzijdig gehouden van het gesprek, maar nu veerde ze op. Fabrizio wierp haar een vernietigende blik toe. De lepel van Fabrizio's vader bleef voor zijn mond in de lucht hangen. Kennelijk had zijn vriend zijn vader niet over dit doel van zijn bezoek ingelicht.

'Dat klopt,' antwoordde Matteo kalm.

'Ik dacht dat je vader niet meer leefde,' zei Fabrizio's vader. 'Dat nam ik tenminste aan ...'

‘Ik weet niet wie mijn vader is. Mijn moeder heeft me nooit veel over hem verteld.’ Matteo wisselde een snelle blik met Fabrizio. ‘Hoewel het moeilijk voor haar is, begrijpt ze dat ik hem wil zoeken.’

Bianca boog iets naar voren. Ze had een scherp profiel met uitstekende jukbeenderen en een hoekig neusje. Daar kon hij een interessante karikatuur van maken. ‘Misschien is er een goede reden waarom je moeder nooit over je vader heeft verteld.’

Het was alsof ze hem prikte in een etterend wondje. ‘Wat bedoel je?’

‘Wil ze je behoeden voor een teleurstelling.’

‘Bianca!’ Signor Ludovici sloeg met zijn vlakke hand op tafel. ‘Doe niet zo onbeleefd.’

‘Pardon, messer padre, ik mag me toch wel iets afvragen?’ In Bianca’s donkere ogen begon een vuurtje te branden.

Matteo glimlachte naar zijn gastheer ten teken dat het goed was. ‘Wat er ook gebeurd is, ik heb het recht te weten wie hij is, vind je niet?’

‘Jawel,’ antwoordde ze, ‘Ik zeg alleen maar, dat ze het toch niet zomaar zal verbergen. Ze is je moeder.’ Nuffig vouwde ze een streng haar achter haar oor.

Matteo haalde geïrriteerd zijn neus op.

Fabrizio’s moeder lachte om de ongemakkelijke spanning te doorbreken. ‘Jouw moeder is een geweldig flinke vrouw. Vergeet niet om onze groeten over te brengen als je haar schrijft.’

‘En waar gaat je zoektocht beginnen?’ Signor Ludovici kauwde op een stuk brood.

‘Fabrizio heeft de naam achterhaald van een villa in Fiesole waar waarschijnlijk familie van mij woont.’

‘Wat spannend allemaal,’ zei Fabrizio’s moeder.

‘En ga je daar morgen gelijk naartoe of heb je nog tijd om onze werkplaats te bezoeken? We hebben een mooie opdracht binnen. We mogen een bronzen beeld gieten voor het buitenverblijf van de familie De’ Medici. De jonge Lorenzo is een

ware patroon voor de architectuur en kunsten.’ Fabrizio’s vader wees met zijn dikke vinger naar zijn zoon. ‘Fabrizio, je moet Matteo morgen eerst de Duomo laten zien. Wat een knap staaltje architectuur is dat! Niemand had gedacht dat die Brunelleschi zo’n grote koepel kon maken. Alleen jammer van de opdracht voor de bronzen deuren van het baptisterium destijds.’ Hij plantte zijn ellenboog op tafel en liet zijn hoofd in zijn hand rusten. ‘Die opdracht heeft Ghiberti gekregen, terwijl mijn grootvader zeker zo geschikt was.’

‘Ach.’ Fabrizio’s moeder legde kort haar hand op die van haar echtgenoot. Die was zo groot dat er wel drie van haar op konden liggen. ‘Begin daar toch niet weer over. Wat gebeurd is, is gebeurd. Jullie hebben nu werk zat.’

Fabrizio had nog een dag vrij gekregen van zijn vader om Matteo de stad te laten zien. Als een veulen huppelde Matteo achter hem aan door de straten. Af en toe stond hij abrupt stil om zich aan een gebouw te vergapen of om met zijn handen in een zak specerijen te graaien en alle geuren op te snuiven. Matteo sloot daarbij zijn ogen om niet afgeleid te worden, alsof geen enkel aspect van de melange aan zijn neus mocht ontsnappen. Zelf stond Fabrizio er een beetje ongemakkelijk bij te kijken. 'Nieuw in de stad,' zei hij tegen de marktkoopman die hen argwanend opnam. 'Ik koop wel een zakje amandelen.'

Op het Piazza della Signoria wilde Matteo precies weten waar de verschillende wapenschilden op het palazzo voor stonden en welke families vertegenwoordigd waren in het stadsbestuur. Maar het meest onder de indruk was hij van de Dom en de prachtige deuren van het baptisterium. De vergulde bronzen deuren blonken hen tegemoet en Matteo's gezicht straalde zo mogelijk nog meer. Hij streek met zijn hand over de figuren, bestudeerde ze van dichtbij en deed een paar stappen naar achteren. 'Kijk dan het paneel rechtsboven, Kaïn en Abel,' riep hij. 'Het verhaal is als een landschap afgebeeld, alsof je er zo in kan wandelen. Daar in het klein op de achtergrond het begin met Adam en Eva en dan het midden, waar Kaïn Abel doodt. En hier vooraan in het groot veroordeelt God Kaïn tot een zwervend bestaan. Hoe heeft hij dat gedaan, die Ghiberti?'

'Dat is het perspectief.'

'Perspectief?'

'Er bestaat zoiets als een verdwijnpunt waar evenwijdige lijnen samenkomen.'

Matteo graaide zijn schetsboek uit zijn leren tas en duwde het onder zijn neus. 'Laat zien!'

'Nee, ik kan niet tekenen,' lachte Fabrizio.

Matteo keek teleurgesteld. Snel bedacht Fabrizio iets. Hij beloofde Matteo in contact te brengen met Pietro, een jonge